

KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN TÄYSISTUNTO TO 9.5.2014

Paikka: Eduskuntatalo, kabinetti 1+2

Osallistujat:

Jäsenet: Pj. Jouko Jääskeläinen (kd), vpj. Sanni Grahn-Laasonen (kok), Liisa Laakso (HY), Timo Lappalainen (Kepa), Timo Palander (SY), Juha Ruippo (MTK), Kalle Sysikaski (Rauhanliitto), Satu Vasamo-Koskinen (EK), Mikael Wigell (UPI)

Asiantuntijajäsenet: Zabrina Holmström (OKM), Tuuli Juurikkala (VM), Annika Lindblom (YM), Timo Olkkonen (UM), Leena Pentikäinen (TEM), Harri Pietarila (LVM), Jyrki Pulkkinen (UM), Pekka Puustinen (UM), Eija Rotinen (UM poistui 9.50)

Muut: Suvi Virkkunen (UM), Matti Remes (toimittaja)

Sihteeristö: Miia Toikka, Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 8.20.
2. Edellisten kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen
Hyväksyttiin täysistunnon 6.3.2014 ja työvaliokunnan 3.4.2014 pöytäkirjat.
3. KPT:n vuosiarvio 2014: Kehitystä tukevan politiikkajohdonmukaisuuden toteutuminen Suomessa
KPT:n toista vuosiarviota on työstetty jäsenten muodostaman työryhmän johdolla kuluneen vuoden aikana. Vuosiarviossa KPT arvioi, miten hallitus on onnistunut sitoumuksessaan toteuttaa kehitystä tukevaa politiikkajohdonmukaisuutta, ja antaa suosituksia jatkotyöhön. Tarkastelun kohteena on viisi politiikkalohkoa: taloudelliset ulkosuhteet ja kauppapolitiikka, verotus, turvallisuus ja kriisinhallinta, maahanmuutto sekä ilmastopolitiikka. Kirjoittamisesta työryhmän ohjauksessa ovat vastanneet KPT:n sihteeristö ja toimittaja Matti Remes. Täysistunnon hyväksynnän jälkeen arvio taitetaan ja viimeistellään julkaisukuntoon sekä käännetään ruotsiksi ja englanniksi. Julkistamistilaisuus järjestetään torstaina 5.6. klo 9-11 Pikkuparlamentin auditoriossa.

Täysistunnossa käsiteltiin vuosiarvion tekstiluonnosta ja hyväksyttiin sen sisältö. Sisällöllisiä muutoksia päätettiin tehdä vielä seuraaviin kohtiin:

- Yhteiskuntavastuun periaatepäätöstä käsittelevä kappale (kohdassa 2.2): Lisättiin lause, jossa todetaan periaatepäätöksen toimeenpanossa toimijoilla olevan eri näkemyksiä siitä, tuleeko yritysvastuusääntelyn olla sitovaa vai perustua vapaaehtoisuuteen. Tarkennettiin, että Suomi ei ollut erityisen aktiivinen sääntelyn edistämässä.
- Turvallisuus ja kehitys -luvun suositukset (kohta 4.3): Lisättiin suositus varhaisvaroitusjärjestelmien kehittämistä, jotta konflikteihin voidaan siviilitoimin puuttua paremmin ennen niiden laajentumista aseellisiksi yhteenotoiksi.
- Ilmasto ja kehitys -luvun suositukset (kohta 6.3): Keskusteltiin päästökauppatuloja koskevasta suosituksen muotoilusta. Pohjaehdotus oli: "Vaikka päästökauppa onkin luonteeltaan epävarma tulonlähde, ovat siitä saatavat tulot välttämätön osa kehitysyhteistyön rahoitusta ja kansainvälis-

ten ilmastorahoitusvelvoitteiden täyttämistä ainakin niin kauan kuin kehitysyhteistyön budjetti-rahoitus saadaan selvälle kasvu-uralle kohti 0,7 prosentin bktil-tasoa.”

Kepa esitti suosituksen loppuosan muotoiluksi: ”...kansainvälisten sitoumustemme mukaiselle 0,7 prosentin bktil-tasolle.” Ehdotus ei saanut kannatusta, koska päästökauppatuloja ei nähty ensisijaisena tapana turvata 0,7 prosentin bkt-tasoa, vaan niiden tarve liittyä nimenomaan budjetti-leikkausten paikkaamiseen.

EK ja Suomen Yrittäjät ilmoittivat muodostaneensa yhteisen eriävän kannan suositukseen: ”Kehitysyhteistyön rahoituksen luonteeseen sopii parhaiten pitkäjänteinen valtion budjettirahoitus.” Todettiin, että EK:n ja Suomen Yrittäjien esittämä lause oli koko toimikunnan yhteisen näkemyksen mukainen, ja päätettiin sisällyttää se suositustekstiin. Suomen Yrittäjät ei nähnyt tässä tilanteessa tarvetta eriävälle mielipiteelle. EK ilmoitti jättävänsä suositukseen eriävän mielipiteensä, sillä heidän mukaansa tulot tulisi ohjata päästökaupparektorille sähkön hinnan nousun vaikutusten kompensoimiseksi.

Vuosiarvioteksti lähetetään kaikille tiedoksi muutoksilla ja täysistunnossa päätettyjen kohtien muotoilua voi vielä kommentoida.

4. Valtioneuvoston selonteko kehityspoliittikan vaikuttavuudesta ja johdonmukaisuudesta
Varapuheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen ryhtyi johtamaan kokousta pj. Jääskeläisen poistuttua.

Suvi Virkkunen (UM/KEO) esitteli selonteon, jonka Valtioneuvosto hyväksyi 8.5.. Taustana selonteolle on se, että vuonna 2011 ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa oli toivottu poliittisen johdonmukaisuuden tarkempaa seurantaa ja arviointia. Hallitusneuvotteluissa päätettiin, että selonteko koskisi vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kehityspoliittisessa ohjelmassa sovittiin, että selonteko tehdään v. 2014. Selonteko on koko Valtioneuvoston yhteinen selonteko ja se on tehty yhdessä ministeriöiden kanssa. KPT:lla oli mahdollisuus kommentoida luonnosta, kun työvaliokunnan kanssa pidettiin avoin istunto 3.4.

Selonteko kuvaa seuraavia asiakokonaisuuksia : 1.globaali kehitysmaiden tilanne ja YK:n vuosituhatvoitteiden toteutuminen, 2. Suomen oman kehityspoliittikan tilanne: yhteistyömaat, hankkeet ja niiden tulokset, 3. tämän hallituskauden uudistukset toimintatavoissa ja se, miten ne vahvistavat vaikuttavuutta, 4. politiikkajohdonmukaisuus ja hallituksen toimet sen edistämiseksi tällä hallituskaudella, 5. viimeinen osa selonteosta katsoo eteenpäin, mitä erilaisia lähestymistapoja vaaditaan Suomelta v. 2015 jälkeen. Selonteko arvioi, että jatkossa kehitysyhteistyössä tarvitaan ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa, keskittymistä köyhimpiin ja hauraimpiin maihin sekä tuloksiin, avoimuuteen ja riskien hallintaan keskittyvien toimintamallien vahvistamista. Lisäksi kestävä kehityksen tueksi tarvitaan laajasti eri politiikan alat, ei-valtiolliset toimijat ja monenlaisia resursseja. Eduskunnan täysistunto käy lähetekeskustelun asiasta tulevalla viikolla ja ulkoasiainvaliokunta on vetovastuussa mietinnöstä. UM on järjestämässä avointa sidosryhmätapaamista selonteosta.

Keskustelussa toivottiin, että yksityinen sektori olisi ollut vahvemmin ja konkreettisemmin mukana selonteossa ja että olisi esitetty tuoreempia esimerkkejä ruokaturvasta. Todettiin myös, että selonteko olisi voinut linkittyä vielä vahvemmin kestävien kulutus- ja tuotantotapojen edistämiseen.

5. Tilannekatsaus kehitysyhteistyön määrärahasuunnitteluun

Timo Olkkonen (UM/KEO) esitteli aihetta. Kehysriihessä tehtiin ensi vuoden osalta 53 miljoonaa sopeutus ja leikkaukset kasvavat vuoteen 2017 saakka. Aikaisemmin kehykset kasvoivat, nyt tilanne päinvastainen. Tarkistukset on tehty siten, että kansalaisjärjestöt ja monenkeskinen yhteistyö pidetään kasvuuralla ja leikataan kahdenvälisestä yhteistyöstä. Ei myöskään kosketa vähiten kehittyneiden maiden tukeen. Pääkumppanimaissa pyritään siihen, että apu olisi mahdollisimman ennakoitavaa. Tällä hetkellä on hankala leikata enempää ja tulee olemaan vaikeaa toteuttaa sopeutukset.

Ensi vuoden budjetti on valmisteilla UM:ssä. Ennen kesätaukoa valmistellaan talousarvioesitys, joka julkaistaan elokuussa. Syksyllä suunnitellaan monivuotista rahoituskehystä, joka toimii esityksenä hallitukselle kehysriihen maaliskuussa. Ensi vuoden osalta liikkumavaraa on vähän ja leikkausten kohdentaminen edellyttää tarkkaa suunnittelua yksikkötasolla. Samaan aikaan kun leikataan, on katsottava poliittista linjausta. Päästöhuutokauppataloista vähintään puolet menee ilmatorahtukseen ja ne auttavat erityisesti ilmatorahtusvelvoitteen täytössä. Päästöhuutokauppatalot sopivat monenkeskiseen yhteistyöhön rahoitusmuotona. UM:llä on runsaasti vuosittain siirtyviä määrärahoja, jotka tulevat käytettyä, mutta VTV on ollut sitä mieltä, että siirtyviä eriä on liian paljon. Tähän on pyritty vaikuttamaan suunnittelussa.

6. Raportti Meksikon Global Partnership for Effective Development Cooperation -kokouksesta

Kokouksen osanottajille oli lähetetty kokousmateriaalin mukana Outi Ervastin raportti Meksikosta. Käytiin läpi kokouksen pääantia. Timo Olkkonen (UM) kertoi, että kokouksessa hyväksyttiin loppuasiakirja, joka ei sisällä paljoa uutta. Kokous oli ollut hyvä tapahtumana ja Suomella oli hyvä profiili (rinnakkaistapahtumissa mukana paljon ja ministerillä useita kahdenvälisiä tapaamisia). Tulosten puolella kokous ei antanut paljoakaan: kokouksen merkitys ja tarkoitus oli hiukan epäselvä ja agendalla oli epäyhteismitallisia aiheita. Busanin sitoumusten toimeenpano jäi hyvin vähälle huomiolle, vaikka se olisi ollut tärkeää. Esille nousi vahvasti keskitulon maiden asema. Ei saavutettu edistysaskeleita Busanin sopimukseen, vaan teksti on loppuasiakirjassa samaa kuin Busanissa. Suomen kanta on, että Busanin periaatteiden olisi heijastuttava post-2015 toimeenpanoagendaan, mutta kokouksessa ei tehty tähän muodollista linkkiä, joten jää kaikkien toimijoiden käsiin, miten asiat tuodaan esille post-2015 –agendan keskusteluissa.

Keskustelussa tuotiin esiin pettymys siihen, että Intia ja Kiina eivät olleet julkilausumassa mukana. Tämä korostaa entisestään luottamuksen puutetta nousevien talouksien ja kehittyneiden maiden välillä. Toettiin myös, että Ruotsi, Hollanti ja UK toivat vahvasti esiin yhteistyötään yksityisen sektorin kanssa, ja toivottiin Suomen ottavan oppia tästä.

Lähetetään toimikunnan jäsenille linkki loppuasiakirjaan tiedoksi.

7. Tiedoksi

- Vuosiarvion julkistamistilaisuus 5.6. klo 9-11 Pikkuparlamentin auditoriossa
- OECD/DAC vertaisarvioinnin välitarkastelu 11.6. klo 15.45-16.45 UM Meripaja, Bunkkeri
- Syksyn kokousaikataulu:
19.8. klo 12-16 työpaja ravintola Mestarihallissa. Alustajina Pertti Majanen sekä Petri Uusikylä
2.10. klo 9-11 täysistunto

6.11. klo 9-11 työvaliokunta

11.12. klo 9-11 täysistunto

- Jäsenten vaihdokset:
 - EK: Satu Vasamo-Koskinen jäseneksi, Outi Ervasti varajäseneksi

8. Muut asiat

Timo Oikkonen ilmoitti, että kyseessä on hänen viimeinen täysistuntonsa ennen siirtymistään Sambiaan suurlähettilääksi. Kiitettiin Timoa yhteistyöstä ja toivottiin hänelle hyvää jatkoa.

9. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 9.58.